

Martina Špinková

**Budete mít
boty na nohou
a hůl v ruce**

Obrazy, kresby, instalace

jeu wé star

déjà se
na sebe
meditativ se
na sebe
meditativ se
na mi

"uesuata jeu &."
"Alc. snella."

Budete mít boty na nohou

Tereza Špinková

Když vcházíme do posvátného prostoru, máme zpravidla různá očekávání. Ti z nás, kteří v něm nejsou „doma“, jsou často ostýchaví a zároveň zkoumají, co se uvnitř děje, jak to tam vypadá, jací lidé tam chodí, jak se chovají, jaké mají boty a podpůrné hole. Ti, kteří věřícími (dané víry) jsou, vědí, kde co a proč zhruba je, kdy si stoupat, kdy sedět, co zpívat, kdy být potichu a jak se modlit nebo meditovat. Často ale do těchto prostor pro slavení vstupujeme z jiných důvodů – jdeme obdivovat architekturu, výzdobu. Před očima se nám odvíjejí příběhy lidí – ať už těch, o kterých se vypráví v posvátných knihách, tak těch, kteří stavbu vytvořili, i těch, kteří v ní pobývali. To vše v nás vzbuzuje otázky: kde to jsme? Jaká je historie tohoto místa, jaká je jeho budoucnost? Odkud se vzala víra a příběhy, které si vyprávíme? Kdo byli lidé z oněch příběhů a kdo byli ti, kdo místo navštěvovali?

Dnes stojíme v bývalé židovské synagoze, jejíž historie je vepsána do architektonických tvarů: byla postavena v letech 1914–1919 a v průčelí nese výrazné kubistické znaky. Prosvětlený prostor je velmi silný svou barevností, akustikou, dekorem, kulatými sloupy, pravidelnými okny a výrazným kosmologickým reliéfem na stropě. Na pamětních deskách u vchodu se dočteme, že „v letech 1939–1945 byli téměř všichni členové (tamější židovské obce), ženy, muži i děti, povražděni nacisty“ a na druhé straně jsou vypsána jména všech devadesáti obětí. Na průčelí se nachází i znak kalicha – od roku 1950 budova slouží Církvi československé husitské. Už jen od pohledu se jedná o místo, které v sobě nese spleť kombinací různých událostí, lidí, náboženství, krutostí i naděje. A jistě i mnoha příběhů – ke kterým přibývají i ty naše.

Posvátný prostor se před námi navíc otvírá v nové roli – jako galerie Výhybka, která se sem přemístila z místa zcela profánního – z bývalé nádražní hospody. Nádražka ani bývalá synagoga však nejsou klasické umělecké galerie, totiž bíle vymalované místnosti s pravidelným půdorysem. Pravidla prostoru se tak, poněkolkáté

za uplynulé století, opět proměňují – místo už neslouží jen k posvátným účelům. Možná nevíme, jak se v něm při liturgii či modlitbě chovat, ale víme, že jsme pozváni do něj vejít a sledovat, jaké příběhy nám galerie (spolu s modlitebnou) představuje.

Martina Špinková vstupuje do galerie Výhybky vymezené ženskou galerií (se samostatným vchodem) s téměř třemi desítkami olejomalb, jemnou instalací a několika kresbami. „Liturgickou“ galerii proměňuje v improvizovanou galerii výtvarnou. Obrazy jsme nemohly věšet na stěny, abychom je neporušily, rozhodly jsme se tedy použít to, co bylo k mání – židle, stůl, okenní okapničky. Žebříky a štafle tematizující vertikality nám umožnily prostor překlenout od spodního patra až ke stropu, a zároveň dát dílům dynamiku. Papíroví andělé, které Martina už do několika chrámů umístila (například v Pražském Jezulátku, v kostele v Pasekách nad Jizerou, v kryptě kostela Nejsvětějšího srdce Páně od J. Plečnika v Praze), se vznášejí v prostoru a propojují plátna s architekturou. Komunikaci s místem, kde slovo hraje v liturgii velkou roli, pak typograficky dotvářejí útržky textů, umístěné na pultících pro položení modlitebních knih. Před sto lety se zde ženy s dětmi účastnily židovských obřadů – Martina některé z postav, důležité i pro judaismus, do prostoru navrácí, aktualizuje je pro dnešní dny.

Jednou z hlavních inspirací pro vystavené obrazy byly pro Martinu příběhy starozákonních lidí. Olejomalby vytvořila v několika cyklech / řadách – ty za sebou nejsou nijak striktně řazeny, procházet galerii můžete podle sebe, popisy v Průvodci od Martiny však začínají ze směru od oltáře. Vpravo na čelní stěně se nachází obraz, vytvořený přímo pro toto místo. Jmenuje se *Tma* a jako jediný nemá přímý odkaz k biblickým příběhům – je jakýmsi vyrovnáním se malířky s temnou historií holokaustu a je věnovaný všem obětem, především pak těm devadesáti z okolí. Na oknech pak vystávají *Otázky* – ty, které kladly Bohu biblické postavy – Kain, Abraham, Izák, Mojžíš, Jób, Jidáš a Maria. Jejich příběhy více či méně povrchně známe, pokud se ale začneme soustředit na vznesená tázaní, až mrazivě v nich občas poznáváme sami sebe i svůj každodenní život. Proč mě týráš? Copak za to můžu? Ale kde je beránek? Je to tak, že Bůh nás neslyší, nebo to jen my, přes své brblání, nevidíme dál, než

za náš vlastní práh? Naproti *Tmě* jsou umístěny tři obrazy, na nichž právě beránek zosobňující oběť hraje důležitou roli a připomíná nejdůležitější svátky judaismu i křesťanství. Od příběhu vyslání Židů na dalekou cestu, z vyhnanství, je odvozen i název výstavy: Budete mít boty na nohou a hůl v ruce – a pak se ve spěchu vydáte na cestu, posilnění večeří (nejen) z beránka. Jídlo a oblečení, jakožto základní lidské potřeby, se prolínají s touhou po pospolitosti, svobodě a spiritualitě. Tato spojení jsou základem snad pro každý životní osud, nehledě na století, ve kterém žijeme.

Na levé straně se kolem žebříku na čelní stěně nachází další triptych, odkazující tentokrát ke vzkříšení. Jeho tajemnost a podivnost může být v dnešní době odkazem k tomu, že ne vše musí být vysvětleno a vědecky podloženo. Některé věci možná máme nechat být tajemstvím a třeba se jen chvíli dívat a skrze to něco nečekaného pochopit. Ostatně určitá kosmologičnost se ukrývá i v nejvíce abstraktních malbách naproti v rohu. Závrat ze stvoření, z nekonečnosti plejád, oblohy a mořských vod, to asi každý známe, jen záleží, nakolik dovolíme údivu, aby nás zachvátil. Uprostřed levé galerie se zase setkáváme se starozákonními postavami – mládenci a starými ženami. Příběhy jejich povolání za nějakým důležitým úkolem jímají někdy odvážností, odhodláním, oddaností, jindy i trpkostí či absurditou.

A nakonec Jákob v prostoru, sen a strach. A příslib.

Otázky, myslím, nejsou vždy od toho, abychom na ně my odpověděli (nebo někdo nám). Někdy visí ve vzduchu celý život, někdy po staletí, někdy zjistíme, že přestaly být důležité a našly jiné naplnění nebo tvar. Umění a architektura něco takového občas umí – přetvoří naši myšlenku, trápení nebo radost do podoby, pro kterou nejsou slova vhodná, a nechá je jen (tázavě) být v prostoru. Jako obraz, jako sloup, jako sochu. Dívání nám dává čas ke kontemplaci, třeba předtím, než vyrazíme zase z chrámu či modlitebny ven, do světa. A pomoci si můžeme zdánlivě marginálními věcmi: obujeme si boty, abychom méně cítili kamení pod nohama. A při vrávorání nebudeme láteřit s holí proti nebesům – ale naopak ji použijeme jako oporu na další cesty, vytvářející příběhy naše.

Průvodce k obrazům

Martina Špinková

Starý a Nový zákon vypráví o cestě lidí a Boha. A jako kdyby v každém jednotlivém příběhu začínal znova a znova. Lidé ve světě i v životě i v sobě samých často zabloudí, Hospodin jim nabídne cestu ven, oni po ní chvíli jdou, ale pak na pěšině zahlédnou mezi stromy nějaké krásné zlaté tele. Boha zrovna nevidí a kdoví, jestli to byl vůbec on. Tak se vydají za tím, na co si jde sáhnout, co září, čemu rozumí – a opět se ztratí. Hospodin jim po čase zase nabídne, jak z bryndy ven. A někdy až komicky to takhle jde pořád dokola a o moc jiné to není ani dnes. Tyto staré příběhy nepochybně nebyly napsány jen jako kronika, jako vzpomínka na to, jak kdo co dokázal, nebo naopak pokazil. Když je maluju, ocitám se v nich, třesu se, brblám i odhodlávám se stejně jako ti slavní a zároveň stále se učící pánové a dámy. I po staletích se v nich poznávám. Když dám plátno na štafle a vymačkávám z tuby bílou, jakože ještě se nic neděje, ještě nevím, už se mi opírají o stůl a se zájmem sledují, jak dopadnu. Co se od nich o bloudění a nalézání, o vzdoru i důvěře naučím, jestli vůbec něco.

Výstava v židovské synagoze, kterou nyní užívají křesťané, je pro mě těžkou výzvou. Není to tak dávno, co sem chodili lidé, kteří stejným příběhům naslouchali, modlili se a hledali v nich odpovědi na svoje otázky podobně, jako je v nich hledám já, když maluju. Ale zmizeli... Zbyl po nich prázdný prostor, výčitka, bolest. Snad jsem výstavu i s myšlenkou na ně udělala s dostatečnou pokorou, opravdovým steskem a jen snesitelnou troufalostí.

Galerie vpravo

I. Tma

Obraz je malovaný pro toto místo, odkud tolik lidí tak tragicky zmizelo a s nimi právě i jejich vzpomínky, touhy, přání, soužení, krása, radosti... Neumím k tomu nic než tmu. Tak je tu také. Mnoho barev z mnoha tub, jedna tma.

II. Naše otázky Hospodinu

V nejrůznějších situacích našeho života klademe Bohu často troufalé až vzdorovité otázky. Ptal se podobně Mojžíš, Jób, můj táta i já. Nechápeme, bouříme se, nedůvěřujeme. Jsem křesťan dnes, nemluví ke mně Hospodin z hořícího keře, ani se se mnou neradí, co se má udělat se všemi novodobými svévolníky. Přesto i já s Hospodinem smlouvám a ani já se neumím tázat úplně do prázdna. Tuším, že tu nějak je, že mě zná a že ho dokonce moje ptaní, jakkoli drzé, nepřestává zajímat. Když jsem otázky malovala, zajímal mě každý ten člověk přede mnou. Stála jsem před bílým plátnem a byla zvědavá, jak se bude dívat, jakou bude mít podobu, v jaké krajině ho zrovna zastihnu. Nikdy to předem nevím, čekám, až si řeknou.

Cožpak jsem strážcem svého bratra? (Kain)

Gen 4, 5-9

Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři, protože Hospodin neshlédl na jeho obětní dar. I řekl Hospodin Kainovi: „Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář? Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout.“

Když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Ábelovi a zabil jej. Hospodin řekl Kainovi: „Kde je tvůj bratr Ábel?“ Odvětil: „Nevím. Cožpak jsem strážcem svého bratra?“

Kain ví, Hospodin ví. Oba vědí, co se stalo, i to, že ten druhý ví. Hospodin zkusí zastavit Kainovu ruku, ale Kain neslyší, nebo slyšet prostě nechce. Po hrůzném činu se schovává a dělá, že neví, že s tím nemá nic společného. Vraždu nepáchám, ale ten rozhovor důvěrně znám. Krčím rameny, dělám, že se ten druhý špatně ptá, co je mi do toho. Nevím, neslyším, nebyla jsem tam, nemůžu za to. Ale v hloubi duše vím. Ábela jsem na obraz nemalovala, ale přesto v něm všude je. Naopak Kain, kdyby mohl, už by tu nebyl.

Možná se jich tam najde jen deset? (Abraham)

Gen 18, 21-32

Hospodin pravil: „Křik ze Sodomy a Gomory je tak silný a jejich hřích je tak těžký, že už musím sestoupit a podívat se. Jestliže si počínají tak, jak je patrné z křiku, který ke mně přichází, je po nich veta; zjistím si, jak tomu je.“ Abraham zůstal stát před Hospodinem. I přistoupil Abraham a řekl: „Vyhleďš snad se svévolníkem

i spravedlivého? Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých; vyhladiš snad i je a nepromineš tomu místu, přestože je v něm padesát spravedlivých? Přece bys neudělal něco takového a neusmrtil spolu se svévolníkem spravedlivého; pak by na tom byl spravedlivý stejně jako svévolník. To bys přece neudělal. Což Soudce vši země nejedná podle práva?”

Hospodin odpověděl: „Najdu-li v Sodomě, v tom městě, padesát spravedlivých, prominu kvůli nim celému místu.“ Abraham pokračoval: „Dovoluji si k Panovníkovi mluvit, ač jsem prach a popel:

Možná, že bude do těch padesáti spravedlivých pět chybět. Zahladíš pro těch pět celé město?” Odpověděl: „Nezahladím, najdu-li jich tam čtyřicet pět.“ On však k němu mluvil ještě dále: „Možná, že se jich tam najde čtyřicet.“ Pravil: „Neudělám to kvůli těm čtyřiceti.“ I řekl: „Ať se Panovník nerozhněvá, když budu mluvit dále: Možná, že se jich tam najde třicet.“ Pravil: „Neučiním to, najdu-li jich tam třicet.“ Řekl pak: „Hle, dovoluji si promluvit k Panovníkovi znovu: Možná, že se jich tam najde dvacet.“ Pravil: „Nezahladím je kvůli těm dvaceti.“ Nato řekl: „Ať se Panovník nerozhněvá, promluvím-li ještě jednou: Možná, že se jich tam najde jen deset.“ Pravil: „Nezahladím je ani kvůli těm deseti.“

Smlouvání. Abraham tam možná má nějaké přátele, zná je, ví, že jsou spravedliví a nechce, aby zemřeli. Smlouvá s respektem a kouzelnými slovy, někdy si ten rozhovor čtu nahlas. Abrahamovi můj obdiv za odvahu, za to, že přijímá roli partnera, který se může ptát. A Hospodinovi Abraham stojí za to, aby se s ním radil, stojíme mu za to, chce, abychom nezemřeli, ale žili. V celém rozhovoru slyším ale hlavně ticho, které ho podkresluje. Tohle ticho jsem chtěla malovat, ticho, kdy Abraham dlouho sbírá sílu k další otázce. A Bůh nespěchá, čeká. Protože v tom tichu se láme život a smrt. A on chce vědět, jak to vidíme my. A nechce smrt.

Ale kde je beránek? (Izák)

Gen 22, 1-8

Bůh chtěl Abrahama vyzkoušet. Řekl mu:

„Abrahame!“ Ten odpověděl: „Tu jsem.“

A Bůh řekl: „Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mórija a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře, o níž ti povím!“ Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, našťápal dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl.

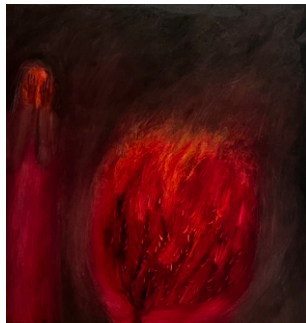
Když se Abraham třetího dne rozhlédl a spatřil v dálce to místo, řekl služebníkům: „Počkejte tu s oslem, já s chlapcem půjdeme dále, vzdáme poctu Bohu a pak se k vám vrátíme.“ Abraham vzal dříví k oběti zápalné a vložil je na svého syna Izáka; sám vzal oheň a obětní nůž. A šli oba pospolu. Tu Izák svého otce Abrahama oslovil: „Otče!“ Ten odpověděl: „Copak, můj synu?“ Izák se otázel: „Hle, oheň a dříví je zde. Ale kde je beránek k zápalné oběti?“ Nato Abraham řekl: „Můj synu, Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné.“ A šli oba spolu dál.

Tady vždycky trnu a nevím, co odpovědět. Nechci tuhle otázku slyšet. Rodiče a děti, úděl, mýjení, blízkost a nepřekonatelná vzdálenost zároveň, láska a nepochopení. Takhle to neseme, do kopce, jako dříví. Stoupáme každý na tu svou horu, vedle rychleji běží malé i skoro dospělé děti, horu mají nižší, než je ta naše rodičovská, ale možná strmější. Něco vidí bystřeji, něco tuší, a mnohé si spolu nemůžeme, nechceme ani nesmíme říct, na něco nejde odpovědět a na něco se nesmíme zeptat. „Don't you ever ask them why, If they told you, you would cry, So just look at them and sigh, And know they love you,“ jak zpívají Crosby Stills Nash and Young. Nu a do toho všeho spoleh na Hospodina, že i v tak strašné chvíli ví, co činí. Maluju Abrahamovu bezpochyby nejtěžší chvíli v životě a nejde to.

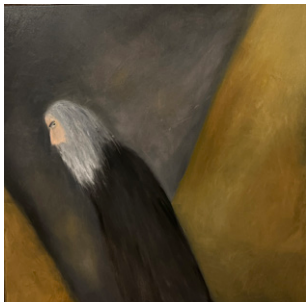
Kdo jsem já, abych šel k faraónovi? (Mojžíš)

Ex 3, 1-11

Mojžíš pásł ovce svého tchána Jitra, midjánského kněze. Jednou vedl ovce až za step a přišel k Boží hoře, k Chorébu. Tu se mu ukázal Hospodinův posel v plápolajícím ohni uprostřed trnitého keře. Mojžíš viděl, jak keř v ohni hoří, ale není jím stráven. Řekl si: „Zajdu se podívat na ten veliký úkaz, proč keř neshoří.“ Hospodin viděl, že odbočuje, aby se podíval. I zavolal na něho Bůh zprostřed keře: „Mojžíši, Mojžíši!“ Odpověděl: „Tu jsem.“ Řekl: „Nepřibližuj se sem! Zuj si opánky, neboť místo, na kterém stojíš, je půda svatá.“ A pokračoval: „Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“ Mojžíš si zakryl tvář, neboť se bál na Boha pohledět. Hospodin dále řekl: „Dobře jsem viděl ujařmení svého lidu, který je v Egyptě. Slyšel jsem jeho úpění pro bezohlednost jeho pohaněčů. Znam jeho bolesti. Sestoupil jsem, abych jej vysvobodil z moci Egypta a vyvedl jej z oné země do země dobré a prostorné, do země oplývající mlékem a medem. Věru, úpění Izraelců dolehlo nyní ke mně. Viděl jsem také útlak, jak je Egypťané utlačují. Nuže pojď, pošlu tě k faraónovi a vyvedeš můj lid, Izraelce, z Egypta.“ Ale Mojžíš Bohu namítal: „Kdo jsem já, abych šel k faraónovi a vyvedl Izraelce z Egypta?“

Mojžíše jako židovské miminko v Nilu našla a pak vychovala faraónova dcera, vyrůstá na královském dvoře. Kdo jiný z Izraelců než on by tedy mohl jít k faraónovi? Přesto, i když mu to zřejmě nepochybnitelně říká sám Hospodin, sebere sílu a protestuje. Podobně jako Jonáš, jako mnozí další, jako já, jako tisíce jiných lidí. Víme, co máme dělat a co je dobré a co je náš úkol, ale často je pohodlnější se schovat do tepla, zaběhaných kolejí, v podstatě do svého strachu. K faraónovi!? To by byla minimálně ostuda a ještě bychom se tím dostali do nějakého průšvihů a nemilosti!

**Copak jsem porodil já tento lid, že mi říkáš:
Nes jej v náručí, jako chůva nemluvnátko?
(Mojžíš) Num 11, 4-12**

Chátru přimíšenou mezi lid popadla žádostivost. Rovněž Izraelci začali znovu s pláčem volat: „Kdo nám dá najíst masa? Vzpomínáme na ryby, které jsme měli v Egyptě k jídlu zadarmo, na okurky a melouny, na pór, cibuli a česnek. Jsme už celí seschlí, nevidíme nic jiného než tu manu.“ Mana byla jako koriandrové semeno a měla vzhled vonné pryskyřice. Lid ji choďoval sbírat, pak ji mleli

mlýnkem nebo drtili v hmoždíři, vařili v kotlíku nebo z ní připravovali podpopelné chleby; měla chuť jako pečivo zadělané olejem. Když v noci padala na tábor rosa, padala na něj i mana. Mojžíš slyšel, že lid pláče, každý u vchodu do svého stanu, čeleď vedle čeledi. Hospodin vzplanul velikým hněvem. I Mojžíš na to hleděl s nevolí a vyčítal Hospodinu: „Proč zacházíš se svým služebníkem tak zle? Proč jsem u tebe nenalezl milost, žes na mě vložil všechen tento lid jako břímě? Copak jsem všechen tento lid počal já? Copak jsem ho porodil já, že mi říkáš: Nes jej v náručí, jako chůva nemluvnátko, do země, kterou jsi přísáhl dát jeho otcům?

A ještě jednou Mojžíš se svým posláním, které ho nakonec stejně neminulo. Lidé, které vyvedl z Egypta, které po tolika útrapách zachránil z otroctví, bloudí, a to nejen pouští, ale hlavně v sobě samých. Mojžíšova našťavaná otázka se mi vkrádá na mysl dost často. Přemyslím, jak se chátra přimísí mezi lid. Také se s Mojžíšem vztekám, když pláčeme po nikdy neexistujících plných hrncích v Egyptě, když lidé i teď vzdychají, jak jim v otroctví bylo líp. Obdivuji ty, kdo vděčně a vynalézavě jdou po ránu chystat manu pro ostatní. A tiše doufám, že si po všem našem žehrání zvládneme obstarat aspoň trochu cibule a česneku. A „můj“ Mojžíš? Myslím, že chce pryč, že by nejraději už zmizel. Ale ono není kam, jsme sevřeni horami, blíží se ráno, tak abychom vzali hmoždíř a šli sbírat a vařit...

K čemu je ti dobré, že mě týráš? (Jób)

Jób 10, 1-10

Dám teď volný průchod svému lkání, budu mluvit v hořkosti své duše. Řeknu Bohu: Za svévolníka mě nepokládej, dej mi vědět, proč vedeš spor se mnou. K čemu je ti dobré, že mě týráš? Zprotivil se ti výtvar tvých rukou, že dáváš zářit záměrům svévolníků? Cožpak máš tělesné oči, což se díváš stejně jako člověk? Jsou tvoje dny jako dny člověka, léta tvá jako dny muže, že vyhledáváš můj přechín a že pátráš po mém hříchu? Vždyť víš, že svévolník nejsem a že nikdo nevysvobodí z tvé ruky. Tvé ruce mě ztvárnily a udělaly se vším všudy, a teď najednou mě hubíš. Prosím, upamatuj se, že jsi mě učinil jako hlínu a že mě obracíš v prach. Což jsi mě nenalil do nádoby jako mléko a jako sýr nenechal srazit?

Každý tu otázku asi někdy řekl. Čtu si knihu Jób, mlčím a maluju.

A jak se to stane? (Maria)

Lk 1, 26-34

Když byla Alžběta v šestém měsíci, byl anděl Gabriel poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené muži jménem Josef, z rodu Davidova; jméno té panny bylo Maria. Přistoupil k ní a řekl: „Bud' zdráva, milostí zahrnutá, Pán s tebou.“ Ona se nad těmi slovy velmi zarazila a uvažovala, co ten pozdrav znamená. Anděl jí řekl: „Neboj se, Maria,

vždyť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. Na věky bude kralovat nad rodem Jákobovým a jeho království nebude konce.“ Maria řekla andělovi: „Jak se to stane, vždyť nežiji s mužem?“

Představuji si malý domek, podvečer, Maria je sama doma, anděl si to na ni nevymyslel na veřejnosti. Všichni bychom se lekli, kdybychom byli na místě téhle šestnáctileté židovské dívky. Zároveň bychom také v tu chvíli sotva dohlédli, co to znamená a kam až andělova slova sahají. Do jaké lásky, do jak hluboké bolesti, do jak velkého zděšení. Jakou jí ta zvěst mohla způsobit strašnou ostudu a zničit jí život. Jsem i nejsem udivena prostotou jejího dotazu. Myslím, že já bych si na tu otázku vzpomněla až když by byl anděl na sto honů daleko... Marie se mi zdá ve snu. Je svlečená až na kost, až na duši, až na to maličké skryté mimino. Potácím se mezi její nebetyčnou krásou a syrovostí, potřebuji ji mít obyčejnou i kouzelnou zároveň. Zděšení. Její i moje. Šedá barva mě zachraňuje. Marii před andělem nezachrání nikdo. Světlo míří jen na ni.

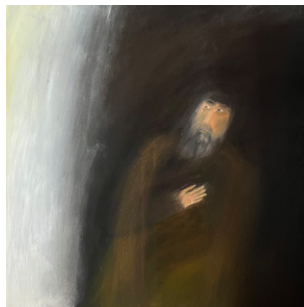
Jsem to snad já, Mistře? (Jidáš)

Mt 26, 19-25

Učedníci učinili, jak jim Ježíš nařídil, a připravili velikonočního beránka. Navečer usedl s Dvanácti ke stolu, a když jedli, řekl jim: „Amen, pravím vám, že jeden z vás mě zradí.“

Velice je to zarmoutilo a začali se ho jeden po druhém ptát: „Snad to nejsem já, Pane?“ On odpověděl: „Kdo se mnou omočil ruku v míse, ten mě zradí. Syn člověka sice odchází, jak je o něm psáno; ale běda tomu, který Syna člověka zrazuje. Pro toho by bylo lépe, kdyby se byl vůbec nenarodil!“ Na to řekl Jidáš, který ho zrazoval: „Jsem to snad já, Mistře?“ Řekl mu: „Ty sám jsi to řekl.“

Myslím, že strašidelnost této otázky vystihuje židovské slovo chucpe. Drzost, opovážlivost. Obraz jsem ale nemalovala, abych se pohoršovala nad absurdní otázkou Jidášovou, ale pohoršuju se nad svými podobnými. Proč jsem se ptala, když jsem měla mlčet? Aspoň mlčet. Jidášův příběh je tu pro nás, abychom se včas zalekli. Sami sebe. Je tu strašná tma, kterou ale nenamaluješ. Je to černá otázka, která vyplavala z temnoty a přede všemi se rozpadla na nic.

III. Večeře

O našich největších svátcích, Židé i křesťané, večeříme. Jíme a pijeme. A není to náš výmysl, podle všeho si to pro nás vymyslel Bůh. Často mi to připadalo až legrační nebo přízemní. Proč neřekl třeba Zpívejte! nebo Tancujte! nebo Čtěte! Ne, řekl Jezte! Obyčejná večeře je na stole. Jíme a jsme spolu na hostině. Potřebujeme jíst i slavit, abychom to byli celí my. Už od narození rozumíme především dvěma věcem: že je dobré jíst a že je dobré mít někoho, kdo mě má rád a je se mnou. Nevymyslel si to nakonec na nás Hospodin proto, že nás dobře zná, že tomuhle rozumíme, dělá nám to radost a umíme s tím zacházet? Co se snažím celý život pochopit, je to, proč jsou oba tyto svátky, židovské i křesťanské Velikonoce, zároveň spojené s tak obrovskou bolestí. Proč nám Hospodin rozumí, ale my jemu ne. Proč to necháme dojít až tak daleko. Proč tu bolest nakonec nesou ti nevinní, tedy dokonce i on sám. Ve velké horní místnosti není dost světla, abych tomu rozuměla. Beránek už je na stole, čeká. Lidé ještě nepřišli. Je smutno a těžko, jako před každou slavností, která za chvíli začne, jako před každou smrtí, která se blíží a být nemusela. Jako v každé nezměrné samotě.

Budete mít boty na nohou

Ex 12, 1-14

Hospodin řekl Mojžíšovi a Áronovi v egyptské zemi: „Tento měsíc bude pro vás začátkem měsíců. Bude pro vás prvním měsícem v roce. Vyhlaste celé izraelské pospolitosti: Desátého dne tohoto měsíce si každý vezmete beránka podle svých rodů, beránka na rodinu. Kdyby byla

rodina malá a na beránka by nestačila, přibere si každý souseda, který bydlí nejbližše jeho rodiny, aby doplnil počet osob. Podle toho, kolik kdo sní, stanovíte počet na beránka. Budete mít beránka bez vady, ročního samce. Vezmete jej z ovcí nebo z koz. Budete jej opatrovat až do čtrnáctého dne tohoto měsíce. Navečer bude celé shromáždění izraelské pospolitosti beránky zabíjet. Pak vezmou trochu krve a potrou jí obě veřeje i nadpraží u domů, v nichž jej budou jíst. Tu noc budou jíst maso upečené na ohni a k němu budou jíst nekvašené chleby s hořkými bylinami. Budete jej jíst takto: Budete mít přepásaná bedra, opánky na nohou a hůl v ruce. Sníte jej ve chvatu. To bude Hospodinův hod beránka. Tu noc projdu egyptskou zemí a všechno prvorozené v egyptské zemi pobiji, od lidí až po dobytek. Já jsem Hospodin. Na domech, v nichž budete, budete mít na znamení krev. Když tu krev uvidím, pomenu vás a nedolehne na vás zhoubný úder, až budu bít egyptskou zemi. Ten den vám bude dnem pamětním, budete jej slavit jako slavnost Hospodinovu. Budete jej slavit po všechna svá pokolení. To je provždy platné nařízení.

Velká horní místnost

Mk 14, 12-16

Prvního dne nekvašených chlebů, když se zabíjel velikonoční beránek, řekli Ježíšovi jeho učedníci: „Kde chceš, abychom ti připravili velikonoční večeři?“ Poslal dva ze svých učedníků a řekl jim: „Jděte do města a potká vás člověk, který nese džbán vody. Jděte za ním, a kam vejde, řekněte hospodáři: ‚Mistr vzkazuje: Kde je pro mne světnice, v níž bych jedl se svými učedníky velikonočního beránka?‘ A on vám ukáže velkou horní místnost, zařízenou a připravenou; tam pro nás připravte večeři!“ Učedníci šli, a když přišli do města, našli všechno, jak jim to řekl; a připravili velikonočního beránka.

Beránek

Galerie vlevo

I. Odvalené kameny

Jak porozumět tomu, čemu nejde porozumět, vzkříšení? Proč je malovat? Ježíš vzkřísil Lazara, připravoval nás tím na pochopení svého zmrtvýchvstání? Maluju skulinu za kamenem, hledám barvu na šero hrobu a ptám se Lazara, jak pak žil dál? Co dělal, kam zamířil, když jej rozvázali a on odešel? Šel sám, myslím, nikdo si netroufl jít za ním. A jak mohly ženy porozumět andělovi u prázdného hrobu, když nikdy nic takového neviděly? Co s tím vším máme dělat my? Ustát tíhu těch odvalených kamenů, světa, který se ve vteřině dokáže zatrást pod nohama úplně?

Rozvažte ho a nechte odejít

Jan 11, 41-46

Zvedli tedy kámen. Ježíš pohlédl vzhůru a řekl: „Otče, děkuji ti, žes mě vyslyšel. Věděl jsem sice, že mě vždycky slyšíš, ale řekl jsem to kvůli zástupu, který stojí kolem, aby uvěřili, že ty jsi mě poslal.“ Když to řekl, zvolal mocným hlasem: „Lazare, pojď ven!“ Zemřelý vyšel, měl plátnem svázaný ruce i nohy a tvář zahalenu šátkem. Ježíš jim řekl: „Rozvažte ho a nechte odejít!“ Mnozí z Židů, kteří přišli k Marii a viděli, co Ježíš učinil, uvěřili v něho. Ale někteří z nich šli k farizeům a oznámili jim, co učinil.

Nedotýkej se mne

Jan 20, 11-17

Marie stála venku před hrobem a plakala. Přitom se naklonila do hrobu a spatřila dva anděly v bílém rouchu, sedící na místě, kde předtím leželo Ježíšovo tělo, jednoho u hlavy a druhého u nohou. Otázali se Marie: „Proč pláčeš?“ Odpověděla jim: „Odnesi mého Pána a nevím, kam ho položili.“ Po těch slovech se obrátila a spatřila za sebou Ježíše; ale nepoznala, že je to on.

Ježíš jí řekl: „Proč pláčeš? Koho hledáš?“

V domnění, že je to zahradník, mu odpověděla: „Jestliže tys jej, pane, odnesl, řekni mi, kam jsi ho položil, a já pro něj půjdu.“ Ježíš jí řekl: „Marie!“ Obrátila se a zvolala hebrejsky „Rabbuni“, to znamená ‚Mistře‘. Ježíš jí řekl: „Nedotýkej se mne, dosud jsem nevystoupil k Otci. Ale jdi k mým bratřím a pověz jim, že vystupuji k Otci svému i Otci vašemu a k Bohu svému i Bohu vašemu.“

Není zde

Mt 28, 2-6

Nastalo velké zemětřesení, neboť anděl Páně sestoupil z nebe, odvalil kámen a usedl na něm. Jeho vzezření bylo jako blesk a jeho roucho bílé jako sníh. Strážci byli strachem z něho bez sebe a strnuli jako mrtví. Anděl řekl ženám: „Vy se nebojte. Vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není zde; byl vzkříšen, jak řekl. Pojdte se podívat na místo, kde ležel.“

II. Mládenci Starého zákona

Starý zákon vypráví příběhy často hodně letitých patriarchů, příběhy o jejich slavných činech i slabostech a prohrách. Přelomové situace, v nichž Hospodin svým lidem něco důležitého sděluje nebo je vysílá za úkoly, se ale dějí často tehdy, kdy tyto vážené osobnosti byly dětmi nebo velmi mladými lidmi. Můžeme se domýšlet, proč nás Hospodin oslovuje v tak útlém věku, v šesti, deseti, čtrnácti, proč často ve snu, proč někdy spíše pomocí obrazů než slov. Taky nevím. Maluju pár malých obrazů o malých velkých lidech. Kroužím kolem naší jemnosti a křehkosti. Jakoby skutečná moc a síla se dokázala rodit právě tu: v době, kdy jsme ještě útlí, nejsme světaznalí, jsme zvědavě otevření, umíme jako Šalamoun poprosit o moudrost a ne o bohatství, jako Samuel se teprve učíme naslouchat, jako David se neschováváme za brnění, ale ve své zranitelnosti hledáme odvahu, jako Izák se nebojíme ptát, jako Josef dokážeme odpustit. Možná nám Hospodin chce takhle ukázat, jaký je on? Že není obrněný, nebojí se, ptá se, naslouchá a odpouští? Maluju rychle, aby barvy neuschly, aby kluci nezestárli.

Izák pod horou

Gen 22, 4-8

Za časného jitra osedlal Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, našťípál dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl. Když se Abraham třetího dne rozhlédl a spatřil v dálce to místo, řekl služebníkům: „Počkejte tu s oslem, já s chlapcem půjdeme dále, vzdáme poctu Bohu a pak se k vám vrátíme.“ Abraham vzal dříví k oběti zápalné a vložil je na svého syna Izáka; sám vzal oheň a obětní nůž. A šli oba pospolu. Tu Izák svého

otce Abrahama oslovil: „Otče!“ Ten odvětil: „Copak, můj synu?“ Izák se otázel: „Hle, oheň a dříví je zde. Ale kde je beránek k zápalné oběti?“ Nato Abraham řekl: „Můj synu, Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné.“ A šli oba spolu dál.

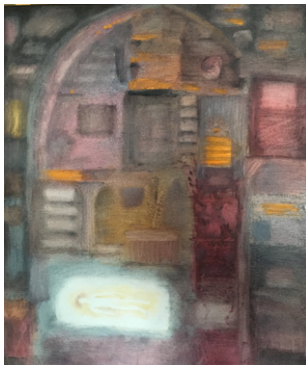
Josef v cisterně

Gen 37, 18-28

Jakmile ho v dálce spatřili, ještě než se k nim přiblížil, smluvili se proti němu, že ho usmrtí. Řekli si mezi sebou: „Hle, mistr snů sem přichází! Pojdte, zabijme ho! Pak ho vhodíme do některé cisterny a řekneme: Sežrala ho divá zvěř. A uvidíme, co bude z jeho snů!“

Když to uslyšel Rúben, rozhodl se vysvobodit ho z jejich rukou. Zvolal: „Přece ho nebudeme ubíjet!“ Dále jim Rúben řekl: „Neprolévejte krev. Vhodte ho do cisterny, která je ve stepi, ale ruku na něj nevztahujte!“ Chtěl ho z rukou bratrů vysvobodit a přivést k otci. Jakmile Josef přišel k bratrům, strhli z něho suknici, tu suknici pestře tkanou, kterou měl na sobě. Vzali ho a hodili do cisterny. Cisterna byla prázdná, bez vody. Pak se posadili, aby jedli chléb. Tu se rozhlédli a spatřili, jak od Gileádu přichází karavana Izmaelců; táhli dolů do Egypta. Juda řekl bratrům: „Čeho tím dosáhneme, když svého bratra zabijeme a jeho krev zatajíme? Pojdte, prodejme ho Izmaelcům, ale sami na něho nesahejme; vždyť je to náš rodný bratr.“ Bratři ho uposlechli. Když midjánští obchodníci jeli kolem, vytáhli Josefa z cisterny a prodali ho Izmaelcům za dvacet šekelů stříbra. Ti přivedli Josefa do Egypta.

Samuel v noci

1S 3, 1-10

Mládenec Samuel vykonával službu Hospodinovu pod dohledem Élího. V těch dnech bylo Hospodinovo slovo vzácné, prorocké vidění nebylo časté. Jednoho dne ležel Élí na svém místě. Oči mu začaly pohasínat, takže neviděl. Boží kahan ještě nezhasl a Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla Boží schrána. Hospodin zavolal na Samuela. On odpověděl: „Tu jsem.“ Běžel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ On však řekl: „Nevolal jsem, lehni si zase.“ Šel si tedy lehnout. Ale Hospodin zavolal

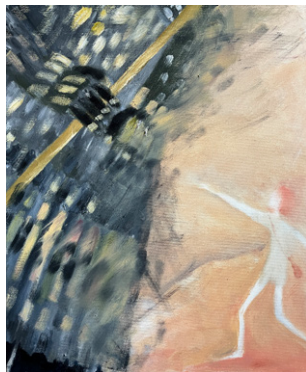
Samuela znovu. Samuel vstal, šel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ On však řekl: „Nevolal jsem, můj synu, lehni si zase.“ Samuel ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno. A znovu, potřetí, zavolal Hospodin Samuela. On vstal, šel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ Tu Élí pochopil, že mládence volá Hospodin. I řekl Élí Samuelovi: „Jdi si lehnout; jestliže tě zavolá, řekneš: Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší.“ Samuel si tedy šel lehnout na své místo. A Hospodin přišel, stanul a zavolal jako předtím: „Samueli, Samueli!“ Samuel odpověděl: „Mluv, tvůj služebník slyší.“

David a Goliáš

1S 17, 42-49

Pelištejec se podíval, spatřil Davida a pohrdl jím, protože to byl mladíček, ryšavý, krásného vzhledu. Pelištejec na Davida pokřikoval: „Copak jsem pes, že na mě jdeš s holí?“ A Pelištejec zlořečil Davidovi skrze své bohy. Pokřikoval na Davida: „Pojď ke mně, ať vydám tvé tělo nebeskému pactvu a polnímu zvířectvu.“ Ale David

Pelištejci odpověděl: „Ty jdeš proti mně s mečem, kopím a oštěpem, já však jdu proti tobě ve jménu Hospodina zástupů, Boha izraelských řad, kterého jsi potupil. Ještě dnes mi tě Hospodin vydá do rukou. Zabiji tě a srazím ti hlavu. Ještě dnes vydám mrtvoly z pelištejského tábora nebeskému ptactvu a zemské zvěři. Celý svět pozná, že při Izraeli stojí Bůh. A celé toto shromáždění pozná, že Hospodin nezachraňuje mečem a kopím. Vždyť boj je Hospodinův. On vás vydá do našich rukou.“ Když Pelištejec vykročil a přibližoval se k Davidovi, David rychle vyběhl z řady proti Pelištejci. David sáhl rukou do mošny, vzal odtud kámen, vymrštil jej z praku a zasáhl Pelištejce do čela. Kámen mu prorazil čelo a on se skácel tváří k zemi.

Šalomounův sen

1Kr 3, 5-13

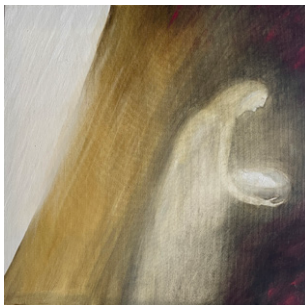
V Gibeónu se Šalomounovi ukázal v noci ve snu Hospodin. Bůh řekl: „Žádej, co ti mám dát.“ Šalomoun odvětil: Hospodine, můj Bože, ty jsi nyní po mém otci Davidovi ustanovil za krále svého služebníka, ale já jsem příliš mladý, neumím vycházet a vcházet. A tvůj služebník je uprostřed tvého lidu, který jsi vyvolil, lidu tak početného, že nemůže být pro množství počítán ani sečten. Kéž bys tedy dal svému služebníku srdce vnímavé, aby mohl soudit tvůj lid a dovedl rozlišovat mezi dobrem a zlem. Neboť kdo by dokázal soudit tento

tvůj lid, jemuž je tak těžko vládnout?“ Panovníku se líbilo, že Šalomoun žádal o tuto věc. Bůh mu řekl: „Protože jsi žádal o toto a nežádal jsi pro sebe ani dlouhý věk, ani jsi nežádal bohatství, ba ani jsi nežádal bezživotí svých nepřátel, ale žádal jsi pro sebe rozumnost při soudním jednání, hle, učiním podle tvých slov. Dávám ti moudré a rozumné srdce, takže nikdo tobě podobný nebyl před tebou a ani po tobě nepovstane nikdo tobě podobný. A dávám ti i to, oč jsi nežádal, bohatství i slávu, tak aby nebyl nikdo tobě podobný mezi králi po všechny tvé dny.

III. Staré ženy Starého zákona

...a jedna z nich už na prahu zákona Nového. Všechny byly starší, měly už přísouzenou nějakou roli, přesto byly osloveny, vyslány, povolány k nějakému úkolu. A musely uvěřit nemožnému, stát se zvědavými, vlastně mladými, spolehnout se, nebát se vyjít ze svého stáří a únavy. Většinou počaly ve stáří dítě nebo se jinak musely znova dát na nečekanou cestu. Určitě nemohly mít dost sil, ztrácely naději, těžko hledaly důvěru v to, že Bůh ví, co dělá, určitě měly mockrát chuť to vzdát. Nevzdaly to a díky nim tu vyrostly slavné osobnosti. Izák, Samuel, Obéd, dědeček krále Davida, Jan Křtitel.

Sára

Gen 17, 1-15

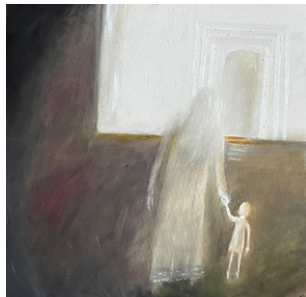
Hospodin se ukázal Abrahamovi při božišti Mamre, když seděl za denního horka ve dveřích stanu. Rozhlédl se a spatřil: Hle, naproti němu stojí tři muži. Jakmile je spatřil, vyběhl jim ze dveří stanu vstříc, sklonil se k zemi a řekl: „Panovníku, jestliže jsem u tebe nalezl milost, nepamíjej svého služebníka. Dám přinést trochu

vody, umyjte si nohy a zasedněte pod strom. Rád bych vám podal sousto chleba, abyste se posilnili; potom půjdete dál. Přece nepominete svého služebníka.“ Odvětili: „Učiň, jak říkáš.“ Abraham rychle odběhl do stanu k Sáře a řekl: „Rychle vezmi tři míry bílé mouky, zadělej a připrav podpopelné chleby.“ Sám se rozběhl k dobytku, vzal mladé a pěkné dobytče a dal mládenci, aby je rychle připravil. Potom vzal máslo a mléko i dobytče, jež připravil, a předložil jim to. Zatímco jedli, stál u nich pod stromem. Pak se ho otázali: „Kde je tvá žena Sára?“ Odpověděl: „Tady ve stanu.“ I řekl jeden z nich: „Po obvyklé době se k tobě určitě vrátím, a hle, tvá žena bude mít syna.“ Sára naslouchala za ním ve dveřích stanu. Abraham i Sára byli staří, sešli věkem, a Sáře již ustal běh ženský. Zasmála se v duchu a řekla si: „Když už jsem tak sešlá, má se mi dostat takové rozkoše? I můj pán je stařec.“ Tu Hospodin Abrahamovi řekl: „Pročpak se Sára směje a říká: ‚Což mohu opravdu родit, když už jsem tak stará?‘ Je to snad pro Hospodina nějaký div? V jistém čase, po obvyklé době, se k tobě vrátím a Sára bude mít syna.“ Sára však zapírala: „Nesmála jsem se,“ protože se bála. On však řekl: „Ale ano, smála ses.“

Chana

1S 1, 8-11, 19-24

Elkána svoji ženu uklidňoval: „Chano, proč pláčeš? Proč nejíš? Proč jsi tak ztrápená? Což já pro tebe neznamenám víc než deset synů?“ Jednou, když v Šílu pojedli a popili, Chana vstala, zatímco kněz Élí seděl na stolci u veřejí Hospodinova chrámu, a v hořkosti duše se modlila k Hospodinu a usedavě plakala. Složila slib. Řekla: „Hospodine zástupů, jestliže opravdu shlédneš na ponížení své služebnice a rozpomeneš se na mne, jestliže na svou služebnici nezapomeneš, ale daruješ své služebnici mužského potomka, daruji jej tobě,

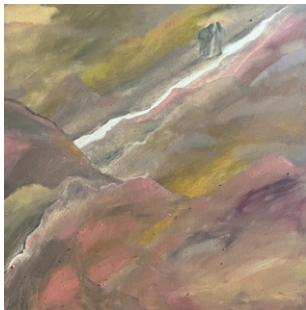
Hospodine, na celý život; Za časného jitra se poklonili před Hospodinem a vraceli se. Když přišli do svého domu do Rámy, Elkána poznal svou ženu Chanu a Hospodin se na ni rozpomenul.

Chana otěhotněla, a než uplynul rok, porodila syna a pojmenovala ho Samuel (to je Vyslyšel Bůh). Řekla: „Vždyť jsem si ho vyprosila od Hospodina.“ Ten muž Elkána putoval opět s celým svým domem, aby Hospodinu obětoval výroční oběť a splnil svůj slib. Ale Chana s ním neputovala. Řekla svému muži: „Až bude chlapec odstaven, přivedu ho, aby se ukázal před Hospodinem a zůstal tam navždy.“

Nato jí její muž Elkána odpověděl: „Učiň, co pokládáš za dobré. Zůstaň, dokud ho neodstavíš. Kéž Hospodin utvrdí své slovo!“ Žena tedy zůstávala doma a kojila svého synka, dokud ho neodstavila. Když ho odstavila, vzala ho s sebou, a s ním tři býčky, jednu éfu bílé mouky a měch vína, a uvedla ho do Hospodinova domu v Šílu. Chlapec byl ještě malý.

Noemi a Rút

Rút 1, 15-22

Noemi jí řekla: „Hle, tvá švagrová se vrací ke svému lidu a ke svým bohům. Vrať se také, následuj svou švagrovou!“ Ale Rút jí odvětila: „Nenaléhej na mne, abych tě opustila a vrátila se od tebe. Kamkoli půjdeš, půjdu, kdekoli zůstaneš, zůstanu. Tvůj lid bude mým lidem a tvůj Bůh mým Bohem. Kde umřeš ty, umřu i já a tam budu pochována. Ať se mnou Hospodin udělá, co chce! Rozdělí nás od sebe jen smrt.“ Když Noemi viděla, že její snacha Rút je odhodlána jít s ní, přestala ji přemlouvat. Tak šly obě, až došly do Betléma. Když přišly do Betléma, shluklo se

kolem nich celé město. Ženy se ptaly: „Je toto Noemi?“ Odvětila jim: „Nenazývejte mě Noemi (to je Rozkošná). Nazývejte mě Mara (to je Trpká), neboť Všemohoucí mi připravil velmi trpký úděl. Odcházela jsem s plnou náručí, ale Hospodin mě přivádí zpět s prázdnou. Jak byste mě mohly nazývat Noemi, když je Hospodin proti mně a když mi Všemohoucí určil zlý úděl?“ Tak se Noemi vrátila a s ní se navrátila z Moábských polí její snacha, moábská Rút. Přišly do Betléma, když začínala sklizeň ječmene.

Alžběta

Lk 1, 18-25

Zachariáš řekl andělovi: „Podle čeho to poznám? Vždyť já jsem stařec a moje žena je pokročilého věku.“ Anděl mu odpověděl: „Já jsem Gabriel, který stojí před Bohem; byl jsem poslán, abych k tobě promluvil a oznámil ti tuto radostnou zvěst. Hle, oněmíš a nepromluvíš až do dne, kdy se to stane, poněvadž jsi neuvěřil mým slovům, která se svým časem naplní.“

Lid čekal na Zachariáše a divil se, že tak dlouho prodlévá v chrámě. Když vyšel, nemohl k nim promluvit, a tak poznali, že měl v chrámě vidění; dával jim jen znamení a zůstal němý. Jakmile skončily dny jeho služby, odešel domů. Po těchto dnech jeho manželka Alžběta počala, ale tajila se po pět měsíců a říkala si: „Toto mi učinil Pán; sklonil se ke mně v těchto dnech, aby mne zbavil mého pohanění mezi lidmi.“

IV. Kresby a skici

Okamžiky

Život nežijeme stále stejným tempem jako čas na hodinách. Spíš jej určují hluboké, teskné, těžké, okouzluující nebo jinak velké chvíle. Něco promění, nasměrují, tnou. Pár kreseb o takových chvílích, kdy na sebe pohlédneme, a stane se. Nikdo si skoro ničeho nevšimne, přesto se svět nějak zásadně pohne a všechno je jinak.

**Sára a Hospodin
pod stromem**

Marie a anděl

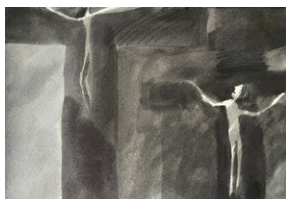
Alžběta a Marie

**Prorokyně Anna
a sedmidenní Ježíš**

Jidáš a Ježíš

Dismas a Ježíš

... a nějaké skici

V. Poslední bílá

Dostala jsem několik tub bílé barvy a několik malých černých po Václavu Boštíkovi. Několik let ležely, bála jsem se jich skoro z úcty dotknout. Pak jednou ve čtvrtek jsem si četla malé hodinky, proroka Ámose. Barvy jsem vytáhla, vystačily akorát na tento Tak Trochu Triptych. Malovaly skoro samy, ale Václav Boštík tu už bohužel nebyl. To by bylo jiné dílo... Za sebe tu zanechávám jen maličký dotek světa, kosmu, v němž letí naše hodně malá Země, na které z nějakého důvodu někomu hodně velkému podle všeho velmi záleží.

Tertia (dopolední modlitba)

Am 4, 13

Uhnětl hory a stvořil vítr a svůj úradek zvěstuje člověku,
působí jitřenku i temnotu a kráčí po výšinách země – jeho
jméno je Hospodin.

Sexta (polední modlitba)

Am 5, 8

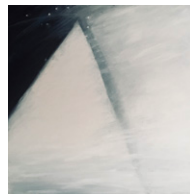
Ten, který stvořil plejády a Oriona, temnoty mění v jitra a den
zatmívá v noc; volá mořské vody a rozlévá je po povrchu země
– jeho jméno je Hospodin.

Nona (odpolední modlitba)

Am 9, 6

Na nebi staví stupně svého trůnu, na zemi zakládá svou
klenbu, volá mořské vody a vylévá je na tvář země – jeho
jméno je Hospodin.

VI. Jákob a žebřík – instalace zdola nahoru

Gen 28, 11-19

Jákob dorazil na jedno místo a přenocoval tam, neboť slunce již zapadlo. Vzal jeden z kamenů, které na tom místě byly, postavil je v hlavách a na tom místě ulehl. Měl sen: Hle, na zemi stojí žebřík, jehož vrchol dosahuje k nebesům, a po něm vystupují a sestupují poslové Boží. Nad ním stojí Hospodin a praví: „Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama a Bůh Izákův. Zemi, na níž ležíš, dám tobě a tvému potomstvu. Tvého potomstva bude jako prachu země. Rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih. V tobě a ve tvém potomku dojdou požehnání všechny čeledi země. Hle, já jsem s tebou. Budu tě střežit všude, kam půjdeš, a zase tě přivedu do této země. Nikdy tě neopustím, ale učiním, co jsem ti slíbil.“ Tu procitl Jákob ze spánku a zvolal: „Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl!“ Báł se a řekl: „Jakou bázeň vzbuzuje toto místo! Není to nic jiného než dům Boží, je to brána nebeská.“ Za časného jitra vzal Jákob kámen, který měl v hlavách, a postavil jej jako posvátný sloup; svrchu jej polil olejem. Tomu místu dal jméno Bét-el (to je Dům Boží).

Jak se žije člověku, který dostane tak zářivý příslib od Hospodina? Jde v síle takového snu celý život, nebo jen rok, jen den? Za jak dlouho začne váhat, ztrácet důvěru? Nejen Jákob, i my máme takové noci, sny, přísliby. Pod hlavu si dávám kámen, čtu, píšu, maluju. Snad s tím kus další cesty vystačím. Jak dlouho, nevím. Nevíme nikdo.

Così se ke mē pūhādlo
mē uelō zāghitō ēlōr
pūhādlo mē shādlo
pūhādlo mē

Martina Špínková

Budete mít boty na nohou a hůl v ruce

Průvodce výstavou

Kurátorka Tereza Špínková

Texty Martina Špínková a Tereza Špínková

Sazba Robert Konopásek

Galerie VÝHYBKA

Milevská synagoga /

Náboženská obec CČSH v Milevsku

Sokolovská 209, Milevsko

Výstava se koná za finanční podpory Ministerstva kultury.
V biblických textech byl použit ekumenický překlad,
v jednom případě pak katolický liturgický překlad (breviář).

www.spinkova.cz

martina@spinkova.cz

 [martina.spinkova](https://www.instagram.com/martina.spinkova)